

Opgavebeskrivelse for udtagningskonsulenter i 2026

Baggrund

Det følger af Aftalerne om et Grønt Danmark 2024, at der bl.a. skal udtages 70.000 ha kulstofrige landbrugsjorder (140.000 ha inkl. randarealer) frem mod 2030 og rejses 250.000 ha ny skov frem mod 2045 mhp. at reducere udledningen af drivhusgasser fra landbruget og reduceres ca. 13.800 tons kvælstofudledning fra landbruget i 2027. Kvælstofindsatsen skal nås gennem frivillighed og markregulering. De frivillige indsatser omfatter bl.a. projekter indenfor udtagning af lavbundsjorder, ekstensivering og øvrige virkemidler, som kvælstof- og fosforvådområder, mini-vådområder og skovrejsning.

Med Aftalerne om et Grønt Danmark 2024 videreføres koncept for udtagningskonsulenter som understøttelse til de frivillige indsatser, den lokale forankring af arealomlægning og til realisering af de politiske mål. Udtagningskonsulenterne har til formål at bistå lodsejere i lodsejerdrevne projekter, facilitere større projekter samt til at øge kendskabet og interessen blandt lodsejere til at indgå i de frivillige projekter.

Der er samlet set afsat 41,5 mio. kr. (pl-2024) til udtagningskonsulenter i 2026 med Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug 2021, Aftale om finansloven for finansåret 2024 og med Aftalerne om et Grønt Danmark 2024.

Organisering og udtagningskonsulenternes rolle

Udtagningskonsulenterne indgår i en samlet organisering ifm. den lokale forankring af omlægningsindsatserne, og hvor alle aktører opererer ud fra et fælles mål om at sikre den størst mulige reduktion af kvælstof og/eller CO₂e i de enkelte oplande i 2027/2030:

- **De lokale treparter** planlægger og gennemfører en omlægningsplan indenfor den enkelte treparts geografiske område.
- **Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø/Ministeriet for Grøn Trepert** fastlægger rammerne for de frivillige indsatser.
- **Naturstyrelsen** udfører projekter i lokale enheder og indgår i de lokale treparter.
- **Kommuner** udfører projekter i hele landet og er ansvarlige for udarbejdelse og opdatering af omlægningsplaner i tæt samarbejde med de øvrige aktører i de lokale treparter.
- **Udtagningskonsulenter** er lodsejernes primære kontaktperson i lodsejerdrevne projekter, f.eks. via statslige tilskudsordninger, herunder Klimaskovfonden, hvor udtagningskonsulenten kan fungere som én indgang ifm. ansøgning om tilskud og myndighedsgodkendelse, samt den generelle dialog med lodsejere mv. Derudover kan udtagningskonsulenten, efter behov og konkret aftale med den kommunale eller statslige projektejer, bidrage med facilitering af projekter. Tillige indgår udtagningskonsulenterne i det lokale opsøgende arbejde med at øge kendskabet og interessen blandt lodsejere for at indgå i frivillige projekter og er bindeled mellem lodsejere, kommunerne, Naturstyrelsen og de lokale treparter i samarbejdet om den lokale omlægningsindsats. Dette uddybes nærmere nedenfor.

- **Jordfordelingsplanlæggerne** hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø varetager jordfordelingsplanlægningen i projekter, hvor der tilbydes jordfordeling. Jordfordelingsplanlæggere har væsentlig rolle i realiseringsfasen, hvor der skal indgås bindende aftaler med lodsejere.

Udtagningskonsulenter indgår således i den lokale forankring af arealomlægningen sammen med de lokale treparter, kommunale og statslige projektere og jordfordelingsplanlæggere i et eller flere oplande med en klar rollefordeling bestemt af lokalt forankrede konkrete og aftaler med de enkelte projektere.

Udtagningskonsulenternes kompetencer og centrale opgaver

Det samlede korps af udtagningskonsulenter skal kunne rådgive og vejlede om tilskud til projekter på tværs af en række frivillige virkemidler som bl.a. udtagnings af lavbundsgrunde, permanent ekstensivering, kvælstof- og fosforvådområder, minivådområder og skovrejsning. Udtagningskonsulenterne skal have teknisk myndighedsforståelse, indgående kendskab til lovgivning, økonomiske og skattemæssige forhold samt indsigt i muligheder og forpligtelser i de forskellige tilskudsordninger. Udtagningskonsulenterne skal besidde en legitimitet, der gør dem i stand til at skabe opmærksomhed, tillid og motivation blandt lodsejere til at indgå i projekter. Udtagningskonsulenterne skal desuden have stærke kompetencer indenfor facilitering og kunne samarbejde med en bred vifte af aktører.

I tæt samarbejde med de lokale treparter, kommuner og Naturstyrelsen skal udtagningskonsulenterne bidrage til planlægning af projekter på tværs af virkemidler og understøtte realisering af projekter med størst CO₂e- og kvælstofeffekt. Tillige skal udtagningskonsulenterne have fokus på understøttelse af projekter med potentiale for hurtig gennemførelse, eventuelt med midlertidig ekstensivering som første skridt hen mod permanente arealomlægningsprojekter. Endvidere skal udtagningskonsulenterne bidrage med at styrke interessen blandt lodsejere til deltagelse eller gennemførelse af arealomlægningsprojekter. Tillige skal udtagningskonsulenterne agere bindeled mellem lodsejere, de lokale treparter, kommuner, Naturstyrelsen og andre centrale aktører i arealomlægningsindsatserne i de enkelte oplande, samt understøtte gennemførelsen af omlægningsplanerne.

I tæt dialog med de lokale treparter forpligtes udtagningskonsulenterne til at holde sig ajour med igangværende projekter i de givne oplande, således at lokale aktiviteter gennemføres koordineret. Samtidig skal udtagningskonsulenter oplyse lodsejere om, hvilke andre projekter, der er planlagt lokalt, mhp. at styrke koordinering af arealomlægningen på tværs af lodsejere og virkemidler. Udtagningskonsulenterne skal tillige være imødekommende over for lodsejeres individuelle ønsker og behov ift. gennemførelse af konkrete projekter, så længe dette ikke konflikter med større lokale projekter ledet af kommuner eller Naturstyrelsen.

Udtagningskonsulenter skal bistå lodsejere med viden om muligheder for at deltage i og/eller gennemføre egne lodsejerdrevne projekter, herunder at yde vejledning og rådgivning, informere om de krav, forpligtelser og vilkår, en lodsejer som tilsagnshaver skal leve op til under de forskellige statslige tilskudsordninger, herunder Klimaskovfonden.

Udtagningskonsulenternes opgaver er således ifm. større arealomlægningsprojekter i samarbejde med en projekter (kommuner og Naturstyrelsen), såvel som i mindre lodsejerdrevne projekter med én lodsejer som projekter. Dette beskrives nærmere nedenfor.

Udtagningskonsulentens opgaver i projekter med kommunal eller statslig projektejer

Ifm. projekter med kommuner eller Naturstyrelsen som projektejer, f.eks. udtagning af lavbunds-jorder, kvælstof- og fosforvådområder, kan udtagningskonsulenten - efter konkret aftale med projektejer - facilitere projekter igennem flere faser, f.eks. ved at:

- være lodsejerens kontaktperson og bindeled til kommuner og de lokale treparter i den indledende screeningsfase, før projektejer søger om tilsagn til forundersøgelse.
- bistå lodsejere i flere faser i projektforløbet, bl.a. ved at:
 - afholde eller deltage i lodsejermøder i samarbejde med projektejer
 - understøtte projekter gennem en aktiv informations- og rådgivningsindsats med fokus på den enkelte lodsejers situation og overvejelser om projektdeltagelse, f.eks. ved at yde basisrådgivning om tilskudsordningers kompensationsmuligheder samt økonomi-, pensions-, landbrugs- og skattemæssige forhold o.lign. med det formål at oplyse, forberede og betrygge lodsejere ift. at indgå i forhandlinger om en projektaftale med jordfordelingsplanlæggere såvel som projektejer.

Der kan som udgangspunkt ydes op til 10 timers rådgivning pr. lodsejer, f.eks. i forlængelse af et større lodsejermøde. Der kan evt. fastlægges et ensartet, lavere loft for den individuelle rådgivning under hensyntagen til den samlede opgaveudførelse. Hermed sikres, at der af hensyn til det samlede projekt kan følges op hos specifikke lodsejere med behov for rådgivning ud over niveauet af information og generel vejledning, der tilbydes ifm. lodsejermøder. Såfremt projektejer ønsker, at udtagningskonsulenten skal bistå med rådgivning og vejledning, som ikke er møntet på specifikke lodsejere ifm. gennemførelse af et konkret projekt, kan der ansøges om tilskud hertil ifm. ansøgning om tilskud til projektet via de øvrige statslige tilskudsordninger til f.eks. udtagning af lavbunds-jorder samt kvælstof- og fosforvådområder i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Udtagningskonsulenten kan endvidere - efter konkret aftale med projektejer – udbrede kendskabet til mindre projekter for udtagning af lavbunds-jorder og kvælstofvådområder. I den forbindelse er udtagningskonsulenter lodsejeres kontaktperson i den tidlige projektfase i et tæt samarbejde med relevante lokale treparter og relevante myndigheder.

I særlige tilfælde - og efter anmodning fra en projektejer - kan udtagningskonsulenterne ansøge om gennemførelse af mindre projekter med én eller enkelte deltagende lodsejere under tilskudsordninger til udtagning af lavbunds-jorder og kvælstofvådområder i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Udtagningskonsulentens opgaver i lodsejerdrevne projekter

Generelt set skal udtagningskonsulenten understøtte lodsejerens samarbejde med kommunen, f.eks. ifm. koordinering med de lokale treparter, afklaring af nødvendige myndighedsgodkendelser og beskyttelseshensyn ifm. de forskellige virkemidler. Udtagningskonsulenterne har en særlig opgave ifm. lodsejerdrevne projekter, som f.eks. minivådområder, udtagning af lavbunds-jorder, permanent ekstensivering og skovrejsning, hvor lodsejere selv kan ansøge om tilskud via de statslige tilskudsordninger eller via Klimaskovfonden. Udtagningskonsulenten kan bistå med vejledning og rådgivning om tilskudsmuligheder på tværs af virkemidler til lodsejere på følgende måde:

Minivådområder

Udtagningskonsulenterne skal arbejde for etableringen af minivådområder under hensyntagen til omlægningsplanerne. Udtagningskonsulenten kan bistå lodsejere med den konkrete ansøgning, indhentning af tilbud og projektering af projektet ift. placering og dimensionering

mv. samt at udfylde en 'konsulenterklæring' ifm. ansøgning og i overensstemmelse med bekendtgørelse og vejledning for tilskudsordningen. For at kunne underskrive erklæringen, skal konsulenten foretage de indledende undersøgelser og faglige vurderinger, som er et krav i tilskudsordningen.

Lodsejerdrevne projekter i statslige tilskudsordninger, herunder Klimaskovfonden, til udtagning af lavbundsjorder og kvælstofvådområder

Udtagningskonsulenten kan yde bistand til lodsejere ifm. den konkrete ansøgning, udarbejdelse af projektbeskrivelse og indhentning af tilbud. Derudover kan der som udgangspunkt ydes op til 10 timers vejledning pr. lodsejer ifm. afklaring af økonomiske, skattemæssige og landbrugsfaglige forhold i et begrænset omfang forud for lodsejers forpligtende deltagelse i et projekt.

Ekstensivering

Udtagningskonsulenten kan i udgangspunktet vejlede om tilskudsmuligheder til ekstensivering og agere bindeled til konsulenter, der har ekspertisen indenfor ansøgning om tilskud. Derudover har udtagningskonsulenten mulighed for at yde bistand til lodsejere ifm. ansøgning til statslige ekstensiveringsordninger i relevant omfang. Det drejer sig om permanent ekstensivering og midlertidig ekstensivering, der er etårig og kan fungere som første skridt hen mod permanent udtagning.

Skovrejsning

Udtagningskonsulenten kan vejlede om statslige tilskudsmuligheder til skovrejsning rettet mod lodsejere og agere bindeled til skovkonsulentbranchen, der har ekspertisen indenfor ansøgning om og etablering af skovrejsningsprojekter. Tilskud til skovrejsning skal søges via tilskudsordningen til skovrejsning i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Såfremt lodsejer ønsker, at udtagningskonsulenten skal bistå med projektledelse ifm. gennemførelse af et konkret projekt, kan der i nogle tilfælde ansøges om tilskud hertil ifm. ansøgning om tilskud til projektet via de øvrige statslige tilskudsordninger til f.eks. udtagning af lavbundsjorder samt kvælstof- og fosforvådområder i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Korpset af udtagningskonsulenter skal hvert halve år afrapportere til Ministeriet for Grøn Trepart, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø ift. aktiviteten hos lodsejere på de forskellige ordninger.

Støtterammer for udtagningskonsulentordningen

Det er involverede lodsejere, der er endelig modtager af ydelsen, som tilbydes med de afsatte midler til udtagningskonsulentordningen. Ordningen finansierer opgaver, der dels målrettes lodsejere med henblik på at fremme de frivillige indsatser (herunder det opsøgende arbejde) og i et vist omfang udføres for lodsejere, der er involveret i arealomlægningsprojekter. Konsulentytelser for projekter (kommune eller Naturstyrelsen) dækkes af projektilsagnet.

Støtten til rådgivning ydes i overensstemmelse med Prolimleafgiftsfonden for Landbrugs statsstøttegodkendelse og de minimis-reglerne. Den individuelle rådgivning til den enkelte lodsejer ydes i overensstemmelse med de minimis-reglerne. Udtagningskonsulenterne skal derfor til enhver tid kunne fremvise en opgørelse for såvel individuel som generel rådgivning og bistand af lodsejere. I det omfang, der er ydet individuel rådgivning i overensstemmelse med de minimis-reglerne, skal udtagningskonsulenterne ligeledes kunne fremvise de minimis-erklæringer fra de enkelte lodsejere i overensstemmelse med de minimis-reglerne.